

Kaupungingeodeetti Jari Prehti
jari.prehti@harjavalta.fi
harjavallan.kaupunki@harjavalta.fi

Viite: Lausuntopyyntöne 20.12.2021

Aihe Harjavallan Liikekeskuksen asemakaavan muutosluonnos. Päiväty 1.12.2021.

Harjavallan liikekeskusta koskeva asemakaavan muutos on tullut vireille 11.11.2021. Kaava-alue käsittää Harjavallan 1960-luvun jälkipuolella rakennetun, yksikerroksisen liikekeskuksen sekä Harjavallan torin. Kaavan tarkoituksena on mahdollistaa vajakäytölle jääneen liikekeskuksen korvaaminen 6-8-kerroksisilla asuinkerrostaloilla sekä osoittaa liike- sekä yhteistiloja kerrostalojen maantasokerroksiin. Kaavaratkaisusta on laadittu erillinen liikekeskusvisio havainnekuvineen. Ennen kaavaluonnoksen nähtävälle tuloa on hankkeesta järjestetty ennakkoneuvottelu viranomaisten kesken 24.11.2021. Keskustan mittavaa uudistushanketta on myös esitelty tiedotusvälineissä.

Suunnittelualue on osa Harjavallan kaupungin ydinkeskustaa ja sijoittuu välittömästi puistomaisen kaupungintalokokonaisuuden lounaispuolelle. Alue ei itsessään kuulu mihinkään maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön, mutta sen sijaan viereinen Harjavallan kaupungintalo siihen liittyvine asuinkerrostaloineen muodostaa maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön, joka on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (tullut voimaan 1.7.2019) rasterimerkinnällä ja suunnittelumääräyksellä, jossa kiinnitetään huomiota myös siihen, ettei kohteen lähiympäristössä tapahtuvilla muutoksilla heikennetä kulttuuriympäristön arvoja.

Edellä mainittu Harjavallan kaupungintalo on huomioitu suojeltavana kohteena ja siihen liittyvä kerrostalokokonaisuus säilytettävänä alueena myös Harjavallan keskustaajaman osayleiskaavassa (tullut voimaan 3.4.2007) sekä hieman vanhemmassa asemakaavassa (hyväksytty 7.4.2003). Liikekeskuskortteli on keskustaajaman osayleiskaavassa osoitettu pääosin liikerakennusten korttelialueeksi (KL). Kortteliin ei kohdistu suojelua osayleiskaavassa, kuten ei myöskään asemakaavassa vuodelta 1975.

Harjavallan liikekeskuskokonaisuus on suunniteltu useassa vaiheessa vuodesta 1964 alkaen. Suunnittelijan toimi Suomen keskeisiin 1950- ja 60 luvun yhdyskuntasuunnittelijoihin kuulunut arkkitehti Pentti Ahola (1919-72). Ahola laati

vuonna 1963 myös Harjavallan yleiskaavan. Harjavallan liikekeskus on tyypillinen aikakautensa moderni kaupallinen keskus, jossa aiemmista vuosikymmenistä poiketen liikkeet on koottu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi samaan tapaan kuin lähiöiden ostoskeskukset. Vastaavia liikekeskuksia rakennettiin Satakunnassa ainakin Nakkilaan, Kokemäelle, Säskylään ja Euran Kauttualle. Kauttuaan tyyllisesti vastaavan liikekeskuksen on myös suunnitellut arkkitehti Pentti Ahola vuonna 1967. Ahola toimistoineen on suunnitellut Helsinkiinkin muutamia ostoskeskuksia 1970-luvun alussa (ainakin Mellumäen palvelukeskus ja Siltämäen ostoskeskus 1970). Satakunnan 1960-luvun liikekeskuksista Harjavallan liikekeskus on parhaiten säilynyt. Aikakauden tyyppirakennuksiksi muodostuneisiin liikekeskuksiin ja ostoskeskuksiin on alettu viime vuosina kiinnittää huomiota ja arvokkaimpia kokonaisuuksia on myös suojeltu.

Satakunnan Museo pitää Harjavallan liikekeskusta aikakautensa rakennustyyppin merkittävänä edustajana Satakunnassa ja keskeisenä osana Harjavallan keskustasommitelmaa. Tekeillä oleva rakennusinventointi (arkkitehti Kati Kleimola, Schauman Arkkitehdit) tuonee vielä lisävalaistusta kohteen arvoista ja merkityksestä, jotka toistaiseksi ovat vielä arvioimatta. Kokonaisuutta reunustaa ajallisesti varsin yhtenäinen 2-kerroksisten asuinkerrostalojen rivistöt ja Korttelia ympäröi Pirkan- ja Killankatujen varsilla 2-kerroksiseen asuinkerrostalojen kokonaisuudet ja Satakunnankadun koillispuolella puistomainen ja väljästi rakennettu merkittävä kaupunkitalokokonaisuus.

Tarve Harjavallan keskustan uudistamiseen on silti ymmärrettävä. 1960-luvulla suunniteltu ja toteutettu kaupallinen keskus ei vastaa enää 2020-luvun tarpeita. Muutosten, korjauksen ja ylläpidon tarve on ilmeinen. Ajateltu uusi liikekeskusvisio on kuitenkin alle 7000 asukkaan Harjavallan kaupunkiin museon näkemyksen mukaan ylimitoitettu ja johtaisi toteutuessaan mahdollisesti vuosikymmeniksi keskeneräiseen ympäristöön. Museo pitää tärkeänä muutoksen sopeuttamista Harjavallan kaupungin mittakaavaan ja pitkän ajan kuluessa muotoutuneeseen, matalaan keskustaympäristöön. Uusien asuinrakennusten kerroslukua tulee asemakaavaluonnokseen nähden pienentää. Ainakin osa liikekeskuksesta tulisi lisäksi säilyttää esimerkiksi osana rakennettavan uuden asuinkokonaisuuden lähipalveluita. Satakunnan Museo kehottaa vielä pohtimaan Harjavallan liikekeskukselle pikkukaupungin mittakaavaan ja ominaisluonteeseen paremmin soveltuvaa kaavaratkaisua.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Liisa Nummelin

Tiedoksi

Varsinais-Suomen ELY-keskus/kirjaamo, Päivi Valkama
Satakuntaliitto/kirjaamo, Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä